

COMMISSIE VOOR VERZEKERINGEN

Brussel, 9 oktober 2007

DOC C/2007/1

over de verzekering van zeer jonge kinderen
Artikel 96 van de wet van 25 juni 1992

1. INLEIDING

De Minister van Economie vraagt de Commissie een advies te verstrekken over de vraag of het opportuun is een koninklijk besluit te nemen ter uitvoering van artikel 96, eerste lid, van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst (hierna "artikel 96"), om te kunnen afwijken van het verbod op een beding dat voorziet in een uitkering wanneer een kind dood wordt geboren of overlijdt vóór het de volle leeftijd van 5 jaar heeft bereikt. Volgens de laatste zin van dat lid kan de Koning de voorwaarden en het maximumbedrag bepalen die toelaten af te wijken van dat verbod.

Er kan een verband gelegd worden tussen deze vraag en het koninklijk besluit van 27 april 2007 tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de wet van 26 maart 2003 houdende regeling van de autopsie na het onverwachte en medisch onverklaarde overlijden van een kind van minder dan 18 maand.

-♦-

2. BESPREKING

Historisch gezien vindt het verbod waarvan sprake in artikel 96 zijn oorsprong in de oude wet van 26 december 1906. Doelstelling van die wet was te voorkomen dat weinig gewetensvolle personen zouden kunnen speculeren op de kindersterfte in een tijd toen die nog vrij hoog lag. Er diende dan ook te worden voorkomen dat de verzekering zou verworden tot louter een spel of een weddenschap op het overlijden van zeer jonge kinderen. Precies daarom

COMMISSION DES ASSURANCES

Bruxelles, le 9 octobre 2007

DOC C/2007/1

concernant l'assurance d'enfants en bas-âge
Article 96 de la loi du 25 juin 1992

1. INTRODUCTION

Le Ministre des affaires économiques demande l'avis de la Commission sur l'opportunité de prendre un arrêté royal portant exécution de l'article 96, alinéa 1er de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre (ci-après "article 96"), en vue de déroger à l'interdiction des clauses prévoyant des prestations en cas de naissance d'une personne mort-née ou de décès d'une personne de moins de 5 ans accomplis. La dernière phrase de cet alinéa permet en effet au Roi de fixer les conditions auxquelles et le montant maximum pour lequel il est permis de déroger à cette interdiction.

Un lien peut être fait entre cette demande et l'adoption de l'arrêté royal du 27 avril 2007 fixant la date d'entrée en vigueur de la loi du 26 mars 2003 réglementant la pratique de l'autopsie après le décès inopiné et médicalement inexpliqué d'un enfant de moins de 18 mois

-♦-

2. DISCUSSION

Historiquement, l'interdiction prescrite par l'article 96 trouve sa source dans l'ancienne loi du 26 décembre 1906. Celle-ci entendait éviter que certaines personnes peu scrupuleuses puissent spéculer sur la mortalité infantile à un moment où celle-ci paraissait encore importante. Il fallait en effet éviter que l'assurance se transforme en un simple jeu ou pari sur le décès d'enfants en bas-âge. C'est la raison pour laquelle l'interdiction en question était

werd het verbod geacht van openbare orde te zijn.

Het verbod werd gewoon overgenomen in artikel 96 van de wet van 25 juni 1992. Er moet echter worden opgemerkt dat het aldus geformuleerde verbod geldt voor alle persoonsverzekeringen (levensverzekeringen, ongevallen- en ziektekostenverzekeringen), maar niet voor schadeverzekeringen. Het spreekt voor zich dat, als de omstandigheden van het overlijden van het kind toelaten de aansprakelijkheid van een derde in te roepen, niets in de huidige stand van de wetgeving verbiedt dat die aansprakelijkheid wordt gedekt door een verzekeringsovereenkomst die het mogelijk maakt de schadelijke gevolgen van het overlijden te vergoeden.

Zelfs voor de persoonsverzekeringen lijkt het aldus geformuleerde verbod echter overdreven. De ratio legis van de betrokken bepaling lijkt vandaag inderdaad achterhaald, omdat het kindersterftecijfer sterk is gedaald en het niet echt duidelijk is hoe het sluiten van een uitvaartverzekering, een ongevallenverzekering, een ziektekostenverzekering, of een levensverzekering waarvan de uitkering bij overlijden niet of slechts in beperkte mate hoger is dan de uitkering bij leven, strijdig zou zijn met de openbare orde en de goede zeden. Bovendien moet het verzekerd belang steeds worden gecontroleerd in hoofde van hetzij de verzekerde (art. 37 van de wet van 25 juni 1992 voor verzekeringen tot vergoeding van schade), hetzij de begunstigde (art. 48 van de wet van 25 juni 1992 voor verzekeringen tot uitkering van een vast bedrag), wat volstaat om misbruiken te beperken. Als het verzekerd belang ongeoorloofd is, zal de overeenkomst door nietigheid getroffen worden.

Verder blijkt uit de memorie van toelichting bij de wet van 25 juni 1992 dat de wetgever de rechtmatigheid wens- te te behouden van verzekeringen tot vergoeding van schade die, bij het overlijden van een zeer jong kind, de terugbetaling dekken van de rechtstreekse of onrechtstreekse kosten die voortvloeien uit het overlijden. Om elk risico van morbide speculatie uit te sluiten, suggereert de memorie van toelichting trouwens dat de prestaties rechtstreeks zouden gestort worden aan de verschillende schuldeisers van uitgaven die naar aanleiding van het overlijden zijn gemaakt.

Tegen die achtergrond zou de Commissie voor verzekeringen er dan ook geen bezwaar tegen hebben dat artikel 96 gewoon wordt opgeheven.

Ingeval ervoor wordt geopteerd om artikel 96 toch te behouden, dan zou volgens de Commissie een koninklijk besluit kunnen worden genomen conform artikel 96, eerste lid, om een afwijking van het verbod op de in dat artikel bedoelde bedingen mogelijk te maken voor uitvaartverzekeringen (tenzij deze als schadeverzekering en niet

réputée d'ordre public.

Cette interdiction a été purement et simplement reproduite dans la loi du 25 juin 1992 à l'article 96. On notera cependant que telle qu'elle est formulée, cette disposition s'applique à toutes les assurances de personnes (assurances vie, assurances accidents et soins de santé) mais pas aux assurances de dommages. Il va de soi que si les circonstances du décès de l'enfant permettent d'engager la responsabilité d'un tiers, rien dans l'état actuel de la législation n'interdit que cette responsabilité soit couverte par un contrat d'assurance de manière à permettre l'indemnisation des conséquences dommageables de ce décès.

Même pour les assurances de personnes, l'interdiction telle qu'elle est formulée paraît cependant excessive. La ratio legis de la disposition semble en effet dépassée à l'heure actuelle, dès lors que le chiffre de la mortalité infantile a considérablement baissé et qu'on ne voit pas en quoi la souscription d'une assurance frais funéraires, d'une assurance accidents, d'une assurance soins de santé ou d'une assurance vie prévoyant une prestation en cas de décès inférieure ou très légèrement supérieure à la prestation en cas de vie heurterait l'ordre public et les bonnes mœurs. Par ailleurs, un intérêt d'assurance doit toujours être vérifié dans le chef soit de l'assuré (art. 37 de la loi du 25 juin 1992 pour les assurances à caractère indemnitaire), soit dans le chef du bénéficiaire (art. 48 de la loi du 25 juin 1992 pour les assurances à caractère forfaitaire), ce qui suffirait à limiter les abus. Si l'intérêt d'assurance est illicite, le contrat sera frappé de nullité.

On ajoutera que la lecture de l'exposé des motifs de la loi du 25 juin 1992 révèle que le législateur souhaitait préserver la licéité des assurances indemnitaires couvrant, en cas de décès d'un enfant en bas âge, le remboursement des frais directs ou indirects résultant du décès. Pour écarter tout risque de spéculation morbide, l'exposé des motifs suggère aussi que les prestations soient directement versées entre les mains des différents créanciers ayant consenti à des dépenses à l'occasion du décès.

Dans un tel contexte, la Commission des Assurances ne verrait donc pas d'inconvénient à ce qu'on abroge purement et simplement l'article 96.

La Commission des Assurances estime que si le législateur choisissait de conserver néanmoins l'article 96, un arrêté royal pourrait être adopté conformément à l'article 96, alinéa 1er, en vue de permettre une dérogation à l'interdiction des clauses visées à cet article, pour les assurances frais funéraires (sauf à considérer celles-ci

als persoonsverzekering beschouwd worden), ziektekostenverzekeringen (mits hetzelfde voorbehoud), ongevalverzekeringen, en levensverzekeringen die zowel voorzien in een uitkering bij leven als bij overlijden en waarvan de uitkering bij overlijden niet of slechts in beperkte mate hoger is dan de uitkering bij leven. Bij levensverzekeringen waarvan de uitkering bij overlijden (maximaal) gelijk is aan de uitkering bij leven, bestaat er geen risico op speculatie, aangezien er geen voordeel getrokken kan worden uit een mogelijk voortijdig overlijden van het jonge kind. Onder levensverzekeringen waarvan de uitkering bij overlijden slechts in beperkte mate hoger is dan de uitkering bij leven, worden in eerste instantie de spaarverzekeringen verstaan waaraan een aanvullende waarborg bij overlijden is gekoppeld, gelijk aan 130% van de gestorte premies. De toevoeging van deze aanvullende waarborg bij overlijden is geenszins bedoeld om speculatieve redenen, maar komt voort uit fiscale overwegingen.

In dit scenario van behoud van artikel 96 en aanneming van een koninklijk besluit, zouden uitsluitend bedingen die voorzien in de toekenning van een kapitaal voor het geval een kind dood geboren wordt of in de toekenning, in het kader van een levensverzekering, van een kapitaal dat hoger is dan het maximum van de reserve of 130 % van de gestorte premies, bij overlijden van een kind van minder dan 5 jaar, verboden blijven. De geboorteverzekeringen lijken niet beoogd te zijn door artikel 96 vermits het gaat om een verzekering bij leven en niet in geval van overlijden.

Er wordt evenwel opgemerkt dat artikel 96 bepaalt dat voor de afwijking bij koninklijk besluit vereist is dat welbepaalde voorwaarden en een maximumbedrag worden vastgesteld. De wettelijkheid van een koninklijk besluit dat zich beperkt tot het opsommen van de categorieën van persoonsverzekeringen waarvoor het verbod niet geldt, zou dus kunnen in twijfel getrokken worden. Daarom is de Commissie van oordeel dat het beter is om artikel 96 gewoon op te heffen.

-♦-

3. CONCLUSIES

Aangezien de redenen die ten grondslag lagen aan de goedkeuring van de wet van 26 december 1906, niet meer lijken te bestaan, stelt de Commissie voor verzekeringen voor om artikel 96 gewoon op te heffen. Als dit niet kan, zou bij koninklijk besluit een afwijking moeten voorzien worden voor alle persoonsverzekeringen andere dan de zuivere overlijdensverzekeringen gesloten op het hoofd van een zeer jong kind. Zulk koninklijk besluit zou de wettelijke voorschriften moeten naleven, en zou dus in

comme des assurances de dommages et non comme des assurances de personnes), les assurances soins de santé (sous la même réserve), les assurances accidents et les assurances vie qui prévoient une prestation tant en cas de vie qu'en cas de décès et qui prévoient une prestation en cas de décès inférieure ou très légèrement supérieure à la prestation en cas de vie. Il n'y a pas de risque de spéculation dans les assurances vie prévoyant une prestation en cas de décès (inférieure ou) égale à la prestation en cas de vie, puisqu'il ne peut être tiré aucun avantage d'un décès prématuré de l'enfant en bas-âge. Par assurances vie prévoyant une prestation en cas de décès très légèrement supérieure à la prestation en cas de vie, l'on entend en premier lieu les assurances épargne auxquelles est couplée une garantie complémentaire en cas de décès égale à 130 % des primes versées. L'octroi de cette garantie complémentaire en cas de décès n'est en aucun cas dicté par une volonté de spéculation mais résulte de considérations fiscales.

Selon ce scénario de maintien de l'article 96 et de prise d'un arrêté royal, seules les clauses prévoyant l'attribution d'un capital en cas de naissance d'un enfant mort-né ou l'attribution, dans le cadre d'une assurance vie, d'un capital supérieur au total de la réserve ou du montant correspondant à 130 % des primes versées en cas de décès d'un enfant de moins de cinq ans resteraient interdites. Les assurances natalité ne paraissent pas visées par l'article 96 puisqu'il s'agit d'assurances en cas de vie et non en cas de décès.

On observe cependant que l'article 96 subordonne la dérogation par voie d'arrêté royal à la détermination de certaines conditions et pour un montant maximum. La légalité de l'arrêté royal pourrait par conséquent être contestée si cet arrêté se limitait à énumérer les catégories d'assurances de personnes pour lesquelles l'interdiction ne serait pas applicable. C'est pourquoi la Commission estime préférable d'abroger purement et simplement l'article 96.

-♦-

3. CONCLUSIONS

Dès lors que les raisons qui ont justifié l'adoption de la loi du 26 décembre 1906 paraissent avoir disparu, la Commission suggère d'abroger purement et simplement l'article 96. A défaut, une dérogation par arrêté royal devrait être prévue pour toutes les assurances de personnes autres que les assurances décès pures souscrites sur la tête d'un enfant en bas-âge. Un tel arrêté royal devrait en principe, pour respecter le prescrit légal, assortir cette dérogation de certaines conditions et de

principe bepaalde voorwaarden en maximumbedragen,
boven de welke geen verzekering zou mogen gesloten
worden, moeten opleggen.

plafonds au-delà desquels l'assurance ne pourrait être
souscrite.

-♦-

De Voorzitter,

-♦-

Le Président,

B. DUBUISSON